

KESAN DASAR KEWANGAN TERHADAP JENIS KONTRAK PEMBIAYAAN PERBANKAN ISLAM

**Fidlizan Muhammad^{1*}, Mohd Yahya Mohd Hussin¹,
Azila Abdul Razak¹**

¹*Faculty of Management and Economics, Universiti Pendidikan Sultan Idris*

ABSTRAK

Kertas kerja ini bertujuan menganalisis kesan dasar kewangan terhadap jenis kontrak pembiayaan dalam sistem perbankan Islam (SPI) di Malaysia. Dua kategori kontrak ditawarkan dalam SPI iaitu kontrak pembiayaan berasaskan prinsip jual beli (Bai') yang terdiri daripada kontrak *Bai' Bi Thaman Ajil* (BBA), *Ijarah* (IJA), *Ijarah Thumma al-Bai'* (ITHB) serta *Murabahah* (MRB) dan kategori kedua adalah berasaskan perkongsian iaitu kontrak *Mudarabah* (MDB) dan *Musyarakah* (MSK). Analisis bagi enam jenis kontrak ini dilakukan menggunakan model VAR melalui dua bentuk ujian iaitu Fungsi Tindak Balas (IRF) dan penguraian varian (VDC). Data bulanan dari bulan Januari, 2007 hingga bulan Jun, 2010 digunakan bagi mencapai tujuan kajian ini. Hasil daripada analisis IRF, kontrak BBA, IJA, MSK dan MDB sensitif dengan inovasi atau perubahan dalam pemboleh ubah dasar kewangan. Dapatan daripada ujian VDC pula menunjukkan pemboleh ubah kewangan mempunyai kekuatan relatif untuk meramal kontrak jual beli antara 10 hingga 20 peratus. Manakala, kontrak perkongsian pula lebih kuat diterangkan oleh pemboleh ubah makro. Walau bagaimanapun, perubahan dalam pemboleh ubah kewangan akan mempengaruhi kekuatan hubungan ini.

Kata kunci: Dasar Kewangan, Kontrak Pembiayaan, Perbankan Islam, Fungsi Tindak Balas, Fungsi Penguraian

---

* Corresponding author: Fidlizan Muhammad, Faculty of Management and Economics, Universiti Pendidikan Sultan Idris. E-mail: fidlizan@fpe.upsi.edu.my

1. Pengenalan

Kegiatan ekonomi kini banyak bergantung pada modal daripada institusi perbankan. Seiring dengan pergantungan ini, institusi perbankan menawarkan pelbagai bentuk produk pinjaman sama ada kepada sektor industri, isi rumah dan juga kerajaan. Berdasarkan Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia (BNM, 2011), pinjaman sektor industri dan isi rumah mewakili 92% pinjaman keseluruhan pada tahun 2011. Nilai statistik ini menunjukkan bahawa bank merupakan institusi pembiaya yang penting. Kesanggupan bank untuk menawarkan pinjaman kepada pemiutang adalah menarik untuk dikaji. Umum mengetahui bahawa peranan institusi bank adalah perantara bagi unit lebihan dan unit kurangan. Sebagai pihak yang bertanggungjawab menguruskan modal daripada unit lebihan, risiko yang ditanggung bank adalah tinggi. Kegagalan untuk memperoleh jumlah pinjaman berserta keuntungan akibat pinjaman yang tidak dijelaskan dan sebagainya akan menyebabkan kredibiliti bank merosot untuk tempoh jangka pendek dan juga panjang. Berpandukan motivasi ini, kajian ini akan menganalisis beberapa faktor yang mempengaruhi kepada pinjaman ini secara khusus melibatkan pembiayaan oleh institusi perbankan Islam sahaja. Faktor-faktor yang dikaji ini merangkumi dua pemboleh ubah makro atau ekonomi benar dan satu pemboleh ubah dasar kewangan. Bagi tujuan perbincangan, kajian ini disusun sebagaimana berikut. Bahagian berikutnya membincangkan sorotan kajian lepas, disusuli perbincangan pembiayaan dalam Islam. Metodologi dan keputusan analisis pula menyusuli selepasnya. Bahagian akhir adalah rumusan dan implikasi kajian.

2. Sorotan Kajian

Kepentingan sektor perbankan dalam pengurusan monetari negara telah mendapat perhatian penting di kalangan ahli akademik dan ekonomi. Keberkesanan pelaksanaan dasar kewangan dalam mempengaruhi hubungan antara bank dan ekonomi (dikenali sebagai saluran pinjaman bank) ke arah mencapai matlamat kestabilan ekonomi telah banyak dikaji menggunakan berbagai pemboleh ubah makro dan juga kewangan (Bernanke dan Blinder, 1988). Kadar inflasi, tingkat keluaran negara, kadar pengangguran dan kadar faedah merupakan antara pemboleh ubah penting yang mempengaruhi pengurusan ekonomi sesebuah negara.

Kenaikan dalam kadar inflasi mendorong kepada penggubal polisi untuk meningkatkan kadar faedah. Kenaikan kadar faedah menyebabkan pemiutang berhadapan risiko berlakunya peningkatan dalam kos meminjam daripada bank. Bagi sektor ekonomi atau pemiutang yang kurang terjamin pula, perubahan ini memberi kesan kepada perolehan pinjaman baru. Gilchrist dan Zakrajsek (1995) telah mengkaji kesan perubahan ini. Perubahan dalam dasar kewangan didapati memberi kesan kepada firma bersaiz kecil berbanding firma besar. Dapatan ini adalah selari dengan kajian-kajian lain seperti Gertler dan Gilchrist (1992;1994), Gibson (1997), Suzuki (2001), Kupperts (2002), Dedola dan Lippi (2005) dan lain-lain.

Di Malaysia pula, kajian sedemikian ini telah diteliti implikasinya melalui kesan ke atas jenis-jenis sektor ekonomi. Domac (1999), Tang (2003) dan Ibrahim (2005) antaranya mendapati pemboleh ubah kewangan memberi kesan kepada pelbagai sektor ekonomi yang merangkumi sektor pertanian, perlombongan dan kuari, pembuatan, pembinaan dan juga perkhidmatan. Kajian Kassim dan Abdul Manap (2008) pula memfokuskan kesan pemboleh ubah dasar kewangan terhadap tujuh jenis pinjaman, antaranya

pinjaman kad kredit, pembelian kenderaan, kediaman dan lain-lain. Kajian-kajian yang diteliti ini semuanya menggunakan pendekatan Vektor Autoregresif (VAR) yang piawai bagi mengetahui kesan pemboleh ubah dasar kewangan terhadap sektor yang dikaji.

Oleh yang demikian, berpandukan pendekatan analisis yang sama, hubungan pemboleh ubah makro ini terhadap jenis kontrak pembiayaan yang diamalkan di institusi perbankan Islam akan dianalisis. Pemilihan secara spesifik fokus kajian terhadap jenis kontrak adalah dijustifikasikan kepada ketiadaan kajian lepas yang meneliti dari subjek berkenaan. Dar dan Presley (2000) mendapati bahawa amalan berasaskan kontrak perkongsian adalah kecil di seluruh perbankan Islam dunia. Keadaan ini bercanggah dengan kerangka atau teori asas kewangan Islam yang berpaksikan kepada kontrak perkongsian. Senario ini menggambarkan aktiviti pembiayaan dalam perbankan Islam terikut-ikut dengan amalan perbankan konvensional (Muhammad Taqi Usmani, 2002, h. 113).

Kini, perbankan Islam di dunia didapati cenderung menggunakan kontrak berasaskan jual beli dalam aktiviti pembiayaan. Abdullah (1996), Vogel dan Hayes (1998) serta Aggarwal dan Yousef (2002) berpendapat kecenderungan menggunakan kontrak ini adalah disebabkan ianya kurang berisiko serta memberikan pulangan yang lebih tinggi. Selain daripada itu, Iqbal dan Molyneux (2005) juga mendapati bahawa faktor pemilikan, perkembangan modal dan maklumat turut mempengaruhi pihak pemiutang bagi membiayai projek berdasarkan kontrak perkongsian ini.

Rentetan itu, kajian ini akan menganalisis kecenderungan pihak bank untuk menyesuaikan jenis kontrak pembiayaan berdasarkan pemboleh ubah dasar kewangan.

3. Pembiayaan dalam Perbankan Islam

Pinjaman dan pembiayaan merupakan dua terma yang mempunyai kandungan erti yang sama iaitu bank sebagai penghutang memberikan sejumlah wang kepada pemiutang. Namun begitu, kedua-duanya berbeza. Evolusi syariah yang diterapkan dalam pembiayaan menjadikan ia unik berbanding pinjaman. Hal ini diakui oleh Zeti (2010) sebagai keunikan dalam kontrak pembiayaan kewangan Islam. Pinjaman adalah berteraskan wang semata-mata. Kontrak pinjaman yang ditawarkan berasaskan wang perlu dibayar balik dengan wang berserta tambahan faedah yang telah ditetapkan. Amalan riba ini adalah haram dalam Islam berdasarkan dalil daripada al-Quran dan juga al-Sunnah. Amalan ini secara teorinya telah menjadikan bank tidak berhadapan sebarang risiko kerugian.

Keadaan ini berbeza dengan amalan pembiayaan di institusi perbankan Islam kerana ia melibatkan kepentingan bersama-sama bank dalam transaksi yang dilaksanakan. Berasaskan konsep jual beli atau *Bai'*, transaksi yang dijalankan mempunyai aset sandaran. Konsep ini didapati tidak meletakkan keuntungan dan risiko ditanggung sebagai entiti yang berasingan. Hubungan ini telah membentuk satu prinsip yang jelas dan diterapkan dalam aktiviti perbankan Islam. Bagi mencapai objektif keselarian dengan syariah, maka aktiviti pembiayaan yang dilakukan adalah selektif. Aktiviti ekonomi yang berisiko, berlawanan maqasid al-syariah serta haram seperti aktiviti yang mengandungi unsur mabuk, judi, menilik nasib dan lain-lain adalah ditegah walaupun keuntungan yang dijangka adalah berganda-ganda.

Terdapat dua bentuk kontrak pembiayaan yang dilaksanakan dalam institusi perbankan Islam iaitu kontrak berasaskan jual beli dan kontrak berasaskan perkongsian. Berdasarkan statistik bulanan Bank Negara Malaysia yang diteliti daripada tahun 2000 hingga 2007, kontrak berasaskan jual beli adalah lebih dominan iaitu lebih kurang 95%. Kecenderungan bank dalam menggunakan kontrak jual beli berbanding perkongsian adalah disebabkan tahap risikonya yang lebih kecil. Contohnya, dalam projek pembangunan sebuah taman perumahan, risiko yang ditanggung oleh bank adalah tinggi sekiranya ia bertindak sebagai pemodal kepada projek berkenaan. Sebaliknya, risiko ditanggung bank adalah lebih kecil jika ia berperanan sebagai perantara kepada seorang pelanggan untuk membeli sebuah rumah sahaja.

Memandangkan kedua-dua kontrak ini wujud dalam institusi perbankan Islam, maka kajian ini cuba meneliti sejauh manakah pemboleh ubah makroekonomi membentuk corak atau gelagat kepada kedua-dua kontrak ini.

4. Data dan Metodologi Kajian

Bagi mencapai objektif kajian ini, data agregat bagi enam jenis kontrak pembiayaan bank Islam di Malaysia digunakan. Ia meliputi empat jenis kontrak pembiayaan berasaskan jual beli iaitu kontrak Bai' Bi Thaman Ajil (BBA), Ijarah (IJA), Ijarah Thumma al-Bai' (ITHB) serta Murabahah (MRB). Manakala dua kontrak pembiayaan pula berasaskan perkongsian untung iaitu kontrak Mudarabah (MDB) dan Musyarakah (MSK). Kesemua jenis kontrak ini akan diteliti hubungannya dengan dua pemboleh ubah makro iaitu indeks harga pengguna (CPI) dan indeks pengeluaran perindustrian (IPI), manakala kadar keuntungan perbankan Islam (IIR) sebagai pemboleh ubah kewangan. Tempoh data yang digunakan dalam kajian ini adalah bermula daripada bulan Januari, 2007 hingga Jun, 2010. Tempoh masa ini dipilih berasaskan kesediaan data yang dilaporkan secara piawai dalam buletin laporan bulanan BNM. Semua data yang digunakan dalam kajian ini diambil daripada laporan bulanan BNM. Bagi data pemboleh ubah makroekonomi, ia turut boleh diperolehi dalam laporan tahunan dan laman sesawang Kementerian Kewangan Malaysia.

Model analisis bagi mengkaji hubungan ini dapat diteliti dalam banyak kajian seperti Bernanke dan Blinder (1988), Garretsen dan Swank (1998), Suzuki (2001) dan lain-lain. Model piawai analisis ini memerlukan kepada gabungan antara pemboleh ubah ekonomi benar dan pemboleh ubah kewangan. Oleh itu, model analisis kajian ini dapat ditulis seperti berikut.

$$FIN = f(IPI, CPI, IIR)$$

Berpandukan model, FIN merupakan jenis kontrak pembiayaan. Manakala, pemboleh ubah CPI dan IPI adalah pemboleh ubah makro atau ekonomi benar, dan IIR merupakan proksi kepada pemboleh ubah kewangan.

Bagi mencapai objektif kajian, prosedur penganggaran data siri masa diaplikasikan. Bagi analisis model Vektor Auto regresif (*Vector Autoregressive*, VAR), ia dimulakan dengan ujian punca unit. Ujian ini bertujuan mengetahui tahap integrasi atau pegun antara siri pemboleh ubah bagi mengelakkan pengkaji melakukan regresi palsu. Regresi ini menghasilkan keputusan yang tidak sewajarnya antara siri pemboleh ubah. Dalam kajian ini, dua jenis kaedah punca unit dilakukan iaitu Ujian *Augmented Dickey Fuller*

(ADF) dan ujian *Phillips-Perron* (PP). Darjah integrasi yang sama antara siri pemboleh ubah, umumnya ditulis sebagai I(0) atau I(1) menunjukkan bahawa wujudnya hubungan antara siri pemboleh ubah dalam kajian. Bagi siri pemboleh ubah yang keseluruhannya pegun pada aras pertama, maka model kajian boleh dianalisis dalam bentuk pembezaan.

Berdasarkan objektif kajian yang bertujuan menganalisis kesan kejutan pemboleh ubah makro dan kewangan terhadap jenis kontrak pembiayaan, maka hasil ujian penguraian varian (*Variance Decomposition*, VDC) dan fungsi tindak balas (*impulse response function*, IRF) yang dihasilkan daripada penganggaran model VAR diketengahkan. Melalui ujian IRF, corak dan arah kejutan pemboleh ubah yang dikaji dapat diketahui tindak balas terhadap jenis kontrak. Dalam kajian ini, ia ditumpukan khusus kepada kejutan IIR sebagai pemboleh ubah kewangan terhadap jumlah pembiayaan perbankan Islam mengikut jenis kontrak. Ini adalah disebabkan kepentingan pemboleh ubah ini sebagai alat sasaran pertengahan dalam saluran dasar kewangan yang diamalkan oleh pihak Bank Negara Malaysia. Alat sasaran ini telah diperkenalkan sejak tahun 1994 bertujuan memudahkan transaksi antara institusi perbankan Islam dilaksanakan.

Berbeza dengan ujian VDC, ia merupakan hasil analisis di luar sampel (*out of samples*). Hasil analisis ini merupakan inferens atau peramalan kekuatan relatif antara siri pemboleh ubah yang dikaji. Melalui ujian ini, kekuatan setiap pemboleh ubah dalam mempengaruhi jenis kontrak pembiayaan dapat dikenal pasti.

5. Keputusan Empirikal dan Analisis

Hasil keputusan bagi ujian punca unit dapat dilihat dalam Jadual 1.

Jadual 1: Ujian Kepegunan Pemboleh ubah

Pembolehubah	ADF (Aras)	ADF (Pembezaan Pertama)	PP (Aras)	PP (Pembezaan Pertama)
BBA	2.2463	-6.6828*	2.8397	-6.6661*
IJA	-1.2368	-9.7166*	-1.1248	-11.8582*
ITHB	-0.9499	-6.3158*	-0.9573	-6.3451*
MRB	-1.6264	-7.5312*	-	-7.6003*
MSK	-0.4942	-5.5917*	3.5747**	-5.6312*
MDB	-1.9504	-5.8335*	-1.8264	-11.7129*
IPP	-1.8234	-12.4785*	-3.4171**	-12.0260*
IHP	-1.5943	-3.7124*	-1.2966	-3.6893*
IIR	-1.0976	-4.3743*	-1.0652	-4.3969*
BLR	-1.2150	-3.7816*	-1.1246	-3.7930*

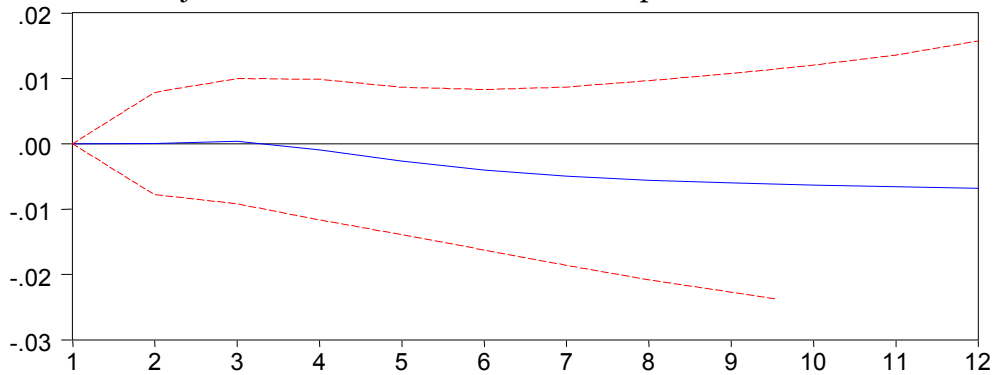
*, ** dan *** menunjukkan aras signifikan pada 1%, 5% dan 10%

Berdasarkan Jadual 1, didapati bahawa pemboleh ubah kajian mempunyai darjah pegun yang sama iaitu pada I(1) melalui dua bentuk ujian yang digunakan. Dapatan ini membolehkan pembezaan pertama dimasukkan pada semua pemboleh ubah bagi tujuan analisis lanjut.

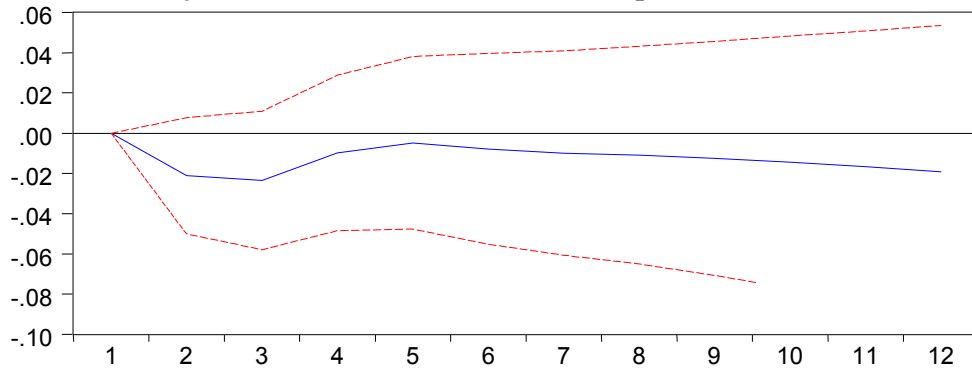
Bagi mengetahui implikasi dasar kewangan terhadap jenis kontrak pembiayaan, ia dapat

dilihat dalam Rajah 1 hingga Rajah 6. Rajah 1 hingga Rajah 4 adalah kontrak pembiayaan berdasarkan jual beli, manakala Rajah 5 dan 6 pula berdasarkan kontrak perkongsian.

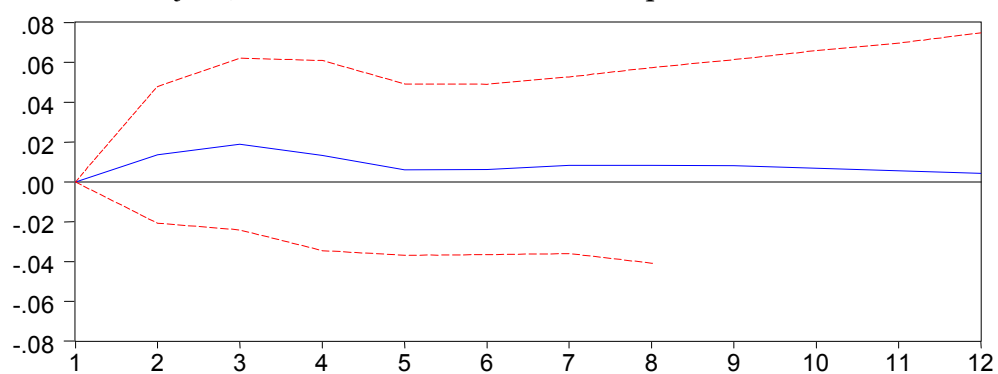
Rajah 1: Tindak Balas LNBBA terhadap Inovasi dalam IIR

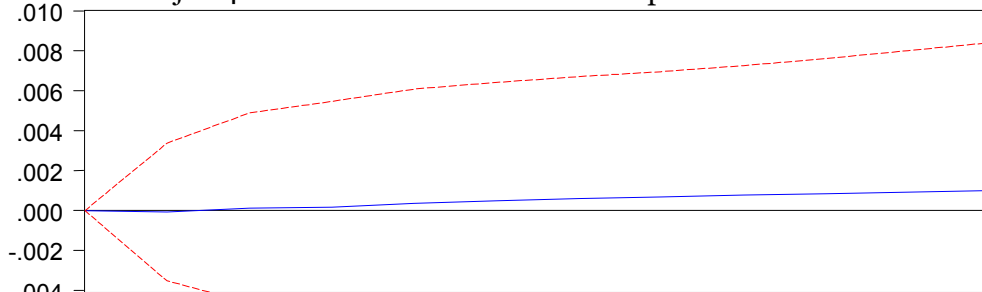
Rajah 2: Tindak Balas LNIJA terhadap Inovasi dalam IIR

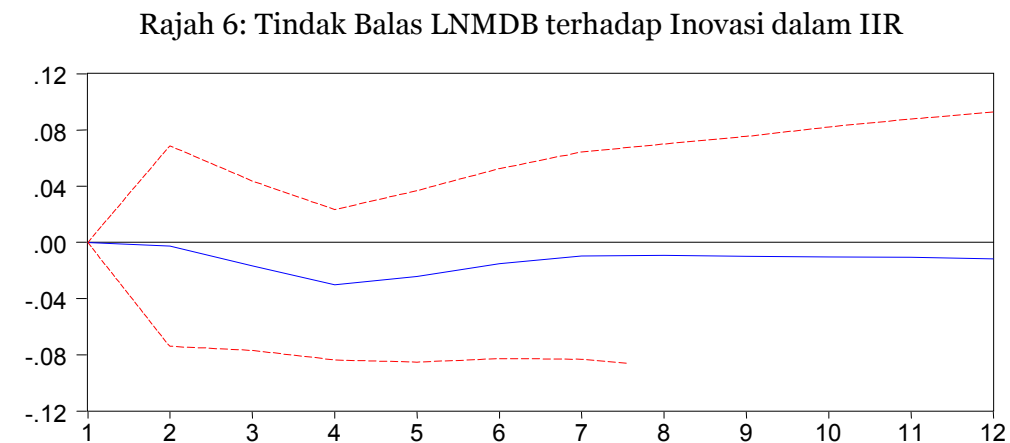
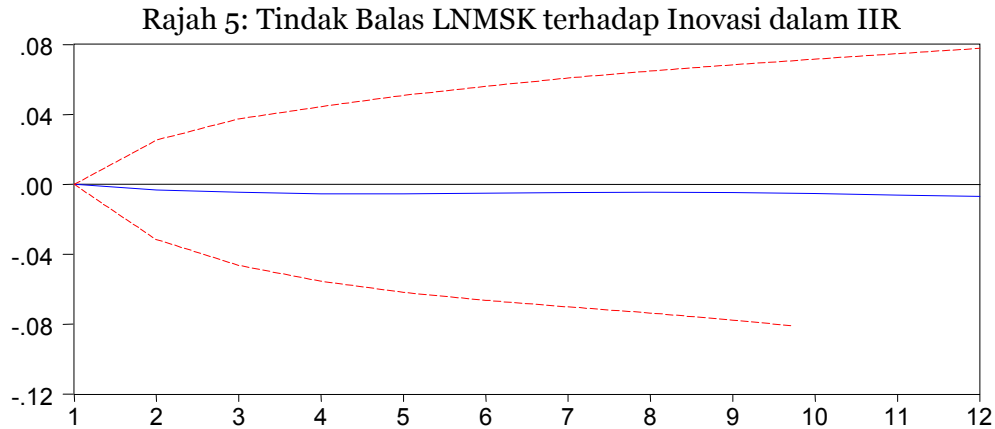

Rajah 3: Tindak Balas LNMRB terhadap Inovasi dalam IIR

Rajah 4: Tindak balas LNITHB terhadap Inovasi dalam IIR

Rajah 1 hingga Rajah 6 menunjukkan tindak balas bagi setiap jenis kontrak pembiayaan terhadap kejutan bagi satu unit sisihan piawai berdasarkan ujian IRF. Dalam semua situasi, ia dianggarkan menggunakan tempoh masa 12 bulan, dengan luas keyakinan (bands confidence) yang diperolehi melalui teknik Monte Carlo dengan metode integrasi 1,000 replikasi (Sims dan Zha, 1995).

Berdasarkan keputusan analisis, didapati bahawa kejutan/perubahan atau inovasi dalam pemboleh ubah IIR memberikan kesan negatif serta-merta serta berpanjangan terhadap kontrak pembiayaan berasaskan perkongsian ditunjukkan dalam Rajah 5 dan 6. Namun begitu, kesan IIR terhadap MSK adalah lebih sederhana berbanding dengan kontrak MDB. Hal ini dikaitkan dengan keupayaan penyumbang modal yang mempunyai hak bersama-sama dalam urusan pengurusan. Ia memberikan kelebihan bagi pemilik modal ini untuk mengawal masalah ekonomi yang berkemungkinan ditimbulkan akibat maklumat tidak simetri (*informational asymmetry*) dan isu moral (*moral hazards*) (Fahim Khan, 1994).

Bagi kontrak BBA, kesan yang ditanggung adalah kecil sehingga bulan keempat. Walau bagaimanapun, ia cepat menerima pengubahsuaian selepas tempoh tersebut. Hal ini berkemungkinan disebabkan kontrak ini merupakan kontrak utama yang diamalkan dalam institusi perbankan Islam. Bagi mengekalkan daya saing produk yang ditawarkan berdasarkan kontrak ini, perubahan dalam pemboleh ubah IIR akan mempengaruhi

serta-merta terhadap harga jual beli yang dibiayai oleh institusi.

Bagi kontrak MRB (Rajah 3) dan ITHB (Rajah 4), didapati bahawa inovasi kewangan akan menyebabkan berlakunya peningkatan terhadap kontrak ini. Hal ini berkemungkinan dapat dihubungkan dengan kemerosotan dalam kontrak BBA dan IJA. Perubahan dalam IIR menyebabkan institusi bank beralih daripada menggunakan kedua-dua kontrak ini kepada kontrak MRB dan ITHB. Selain itu, kekukuhan permintaan terhadap kontrak MRB dan ITHB juga disandarkan kepada transaksi aset yang lebih nyata berbanding kontrak BBA dan IJA.

Hasil analisis ini adalah selari dengan dapatan kajian oleh Kader dan Leong (2009). Dalam kajian mereka, didapati bahawa aktiviti pembiayaan oleh institusi perbankan Islam adalah terdedah kepada risiko kadar faedah serta gelagat pelanggan yang berorientasi keuntungan. Atas faktor demikian serta mengekalkan kompetitif produk dalam senario persaingan dwi perbankan, maka institusi perbankan Islam memberikan respons selari dengan institusi perbankan konvensional.

Bagi menganalisis secara keseluruhan kekuatan hubungan bagi semua pemboleh ubah dikaji terhadap jenis kontrak ini dapat dilihat dalam Jadual 2 hingga Jadual 7. Jadual-jadual yang ditunjukkan ini merupakan hasil daripada ujian VDC.

Jadual 2: Penguraian Varian-Kontrak BBA

Masa	Perubahan / Kejutan diterangkan oleh;			
	CPI	IPI	IIR	BBA
2	0.29	3.63	0.55	95.51
4	1.64	3.76	0.74	93.84
6	6.72	3.10	3.19	86.98
8	12.54	2.60	6.81	78.03
10	17.25	2.75	10.04	69.94
12	21.85	3.39	12.51	62.22

Jadual 3: Penguraian Varian-Kontrak IJA

Masa	Perubahan / Kejutan diterangkan oleh;			
	CPI	IPI	IIR	IJA
2	16.77	0.32	27.84	55.04
4	38.04	1.17	25.27	35.50
6	45.19	4.09	20.31	30.40
8	41.76	7.36	20.36	30.50
10	37.92	10.94	21.07	30.05
12	34.78	13.03	22.61	29.56

Jadual 4: Penguraian Varian-Kontrak MRB

Masa	Perubahan / Kejutan diterangkan oleh;			
	CPI	IPI	IIR	MRB
2	0.33	0.02	0.18	99.44
4	0.40	0.13	0.24	99.21
6	0.46	0.30	0.30	98.92
8	0.52	0.49	0.34	98.64
10	0.57	0.66	0.38	98.37
12	0.61	0.83	0.41	98.13

Jadual 5: Penguraian Varian-Kontrak ITHB

Masa	Perubahan / Kejutan diterangkan oleh;			
	CPI	IPI	IIR	ITHB
2	1.38	0.67	8.32	89.61
4	2.65	0.48	9.14	87.71
6	3.57	0.43	9.63	86.35
8	4.29	0.38	9.96	85.36
10	4.88	0.34	10.17	84.59
12	5.39	0.32	10.31	83.97

Jadual 6: Penguraian Varian-Kontrak MSK

Masa	Perubahan / Kejutan diterangkan oleh;			
	CPI	IPI	IIR	MSK
2	0.03	6.02	1.15	92.78
4	1.20	7.43	1.53	89.82
6	2.22	8.24	1.67	87.85
8	2.26	8.90	1.68	87.13
10	2.05	9.39	1.72	86.83
12	1.87	9.60	1.83	86.69

Jadual 7: Penguraian Varian-Kontrak MDB

Masa	Perubahan / Kejutan diterangkan oleh;			
	CPI	IPI	IIR	MDB
2	2.35	2.68	1.83	93.11
4	9.42	19.09	1.98	69.50
6	30.38	15.78	2.20	51.43
8	42.94	13.39	1.91	41.73
10	51.65	11.34	1.72	35.26
12	56.76	10.12	1.67	31.42

Berdasarkan Jadual 2 hingga Jadual 7, didapati bahawa bagi setiap kontrak pembiayaan perbankan Islam mempunyai kekuatan relatif yang berbeza-beza bagi siri pemboleh ubah yang diteliti. Bagi kontrak berasaskan jual beli, didapati sebanyak 38% ralat yang diramal bagi kontrak BBA ini diterangkan oleh pemboleh ubah IIR dan CPI. Bagi kontrak IJA pula, ralat diramal oleh tiga pemboleh ubah ini menghampiri 70%. Bagi kedua-dua kontrak ini, pemboleh ubah CPI didapati mempunyai hubungan penerang yang relatifnya lebih kuat berbanding IIR.

Bagi kontrak MRB dan ITHB pula, ia menyokong kepada dapatan kepada ujian IRF di mana pemboleh ubah IIR kurang memberi pengaruh kepada kontrak ini. Namun demikian, kesan IIR kepada kontrak ITHB dilihat wujud sebanyak 10% pada tempoh masa 1 tahun.

Bagi kontrak perkongsian pula, didapati bahawa pemboleh ubah IPI secara relatifnya dapat meramalkan kontrak MSK dan MDB sebanyak 10% untuk tempoh masa 1 tahun. Keadaan ini menunjukkan bahawa pemboleh ubah makro lebih signifikan berbanding pemboleh ubah kewangan dalam mempengaruhi kontrak-kontrak ini. Dilihat kepada kontrak MDB pula, CPI mempunyai kekuatan meramal melebihi 55%. Ini menunjukkan bahawa pembiayaan bank menerusi kontrak ini amat bergantung pada faktor inflasi. Ia selari dengan jumlah pembiayaan berasaskan kontrak ini yang didapati mempunyai nisbah yang kecil di Malaysia. Faktor yang mempengaruhi keadaan ini dapat dihubungkan dengan amalan dasar kewangan semasa di Malaysia. Kawalan inflasi melalui naik turun dalam kadar dasar semalaman (*Overnight Policy rate*, OPR) akan menyebabkan berlakunya peningkatan dalam kos meminjam. Keadaan ini akan memberi kesan terhadap pulangan keuntungan yang ditawarkan berdasarkan kontrak perkongsian.

Hal ini turut selari dengan hasil dapatan kajian oleh Abdul Kader dan Leong (2009). Berasaskan motif keuntungan sama ada kepada pihak pelanggan atau bank sendiri, maka institusi perbankan Islam akan menyesuaikan produk pembiayaan yang ditawarkan agar mampu bersaing dengan pesaing khususnya institusi perbankan konvensional. Keadaan ini akan memberi kesan kepada kesukaran atau minat institusi bank untuk menawarkan pembiayaan berasaskan konsep perkongsian berbanding jual beli. Chong dan Liu (2008) menyifatkan bahawa perkembangan yang berlaku dalam amalan pembiayaan di institusi perbankan Islam kini adalah susulan kebangkitan Islam di seluruh dunia pada lewat tahun 1960an akibat minat dan keperluan masyarakat Islam terhadap produk dan perkhidmatan yang selari dengan syariah. Keadaan ini mendorong penyediaan pembiayaan yang mirip kepada operasi pinjaman konvensional.

Kesimpulan

Perbankan Islam merupakan institusi perbankan yang bersaing secara seiring dengan perbankan konvensional. Amalan ini memerlukan pembiayaan perbankan Islam ditawarkan pada kadar yang kompetitif atau setanding dengan perbankan konvensional. Hasil analisis kajian mendapati bahawa, beberapa kontrak pembiayaan dalam perbankan Islam terdedah kepada risiko perubahan dalam kadar keuntungan pembiayaan. Bagi kontrak perkongsian khususnya, walaupun didapati pemboleh ubah makro lebih penting sebagai penentu kontrak ini, namun motif keuntungan yang dinilai berasaskan kadar keuntungan akan memberi kesan kepada minat institusi untuk menawarkan kontrak ini.

Rujukan

- Abdul Kader, R. & Leong, Y.P. (2009), "The impact of interest rate changes on Islamic bank financing", *International Review of Business Research Papers*, Vol. 5 No. 3, pp. 189-201.
- Abdullah Saeed (1996). *Murabaha Financing Mechanism, Islamic Banking and Interest: A Study of the Prohibition of Riba and its Contemporary Interpretation*, New York: E. J. Brill.
- Bank Negara Malaysia (2011). *Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2011*, Kuala Lumpur: Bank Negara Malaysia.
- Bernanke, B.S. dan Blinder, A.B. (1988). "Credit, money and aggregate demand", *AEA Papers and Proceedings*, Vol. 78 No. 2, pp. 435-439.
- Chong, B. S., M.-H. Liu (2008). "Islamic banking: Interest-free or interest based?", *Pacific-Basin Finance Journal* Vol. 17, pp. 125-144.
- Dedola, L. dan Lippi, F. (2005). "The monetary transmission mechanism: evidence from the industries of five OECD countries", *European Economic Review*, Vol. 39, pp. 1611-1626.
- Domac, I. (1999), "The distributional consequences of monetary policy: evidence from Malaysia", *World Bank. Policy Research Working Papers*, No. 2170.
- Frank Vogel dan Samuel Hayes (1998), *Islamic Law and Finance: Religion, Risk and Return*, The Hague: Kluwer Law International.
- Gertler, M. dan Gilchrist, S. (1992). "The role of credit market imperfections in the monetary transmission mechanism: arguments and evidence. *Scandinavian Journal of Economics*, Vol. 95, pp. 43-65.
- Gertler, M. dan S. Gilchrist. 1994. "Monetary Policy, Business Cycles and the Behavior of Small Manufacturing Firms." *Quarterly Journal of Economics* Vol. 109 No.2, pp. 309 – 340.
- Gibson, M.S. (1997). "The bank lending channel of monetary policy transmission: evidence from a model of bank behavior that incorporates long-term customer relationships. Board of Governors of the Federal Reserve System. *International Finance Discussion Papers*, No. 584.
- Gilchrist, S. dan Zakrajsek, E. (1995). "What is the distributive impact of the bank lending channel? The importance of credit for macroeconomic activity: identification through heterogeneity. Federal Reserve bank of Boston. *Conference Series-Proceedings*, pp. 129-173.

- Humayun Dar and John Presley (2000). "Lack of Profit Loss Sharing in Islamic Banking: Management and Control Imbalances," *International Journal of Islamic Financial Services*, Vol. 2 No.2, pp. 3-18.
- Ibrahim, M. (2005). "Sectoral effects of monetary policy :evidence from Malaysia", *Asian Economic Journal*, Vol. 19, pp. 83-102.
- Kassim, S. dan Abdul Manaf, T.A. (2008). "Consumer credit and monetary policy in Malaysia", *International Journal of Consumer Studies*, Vo. 32, pp. 188-193.
- Kuppers, M. (2002). "Curtailling the black box: German banking groups in the transmission of monetary policy", *European Economic Review*, Vol. 45, pp. 1907-1930.
- M. Fahim Khan (1994). "Comparative Economics of Some Islamic Financing Techniques", *Islamic Economic Studies, Journal of the Islamic Research and Training Institute, Islamic Development Bank*, Vol. 2 No. 1, pp. 35-68.
- Rajesh Aggarwal dan Tarik Yousef (2002). "Islamic Banks and Investment Financing", *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol. 32, No. 1, February 2002, pp. 93-120.
- Sims, C.A. dan Zha, T. (1995). "Error bands for impulse responses", *Federal Reserve Bank of Atlanta, Working Paper*, pp. 95-96.
- Suzuki, T. (2001). "Is the lending channel of monetary policy important in Australia", *Working Papers in Economics and Econometrics*, No. 400. The Australian National University, Canberra.
- Tang, T.C. (2003). " Directions of bank lending and Malaysia economic development: an empirical study", *International Journal of Management*, Vo. 20, pp. 342-345.